

**Crossover-kirjallisuus ja sen piirteet Timo Parvelan
kirjassa Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa**

Riina Nygrén

Kandidaatintutkielma

Kirjallisuus

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2021

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Riina Nygrén	
Työn nimi Crossover-kirjallisuus ja sen piirteet Timo Parvelan kirjassa Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa	
Oppiaine Kirjallisuus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2021	Sivumäärä
Tiivistelmä <p>Tutkielmani käsittelee Timo Parvelan Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -kirjan kaksoisyleisöjen puhuttelua ja peilaa teosta crossover-kirjallisuuteen liitettyihin piirteisiin. Tutkielman tarkoitus on myös tehdä selkoa crossover-kirjallisuuden käsitteestä lastenkirjallisuuden kontekstissa sekä esitellä Parvelan Ella-kirjojen tematiikkaa.</p> <p>Tulkinnan apuna käytän intertekstuaalisuuden ja kuva-analyysin teorioita. Tutkimukseni pohjaa lastenkirjallisuuden tutkija Sandra Beckettin crossover-tutkimukseen sekä kotimaiseen lastenkirjallisuuden tutkimukseen.</p> <p>Tutkielmani osoittaa, että Timo Parvelan Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa on viihdyttävä teos niin lapsille kuin aikuisillekin, etenkin yhdessä luettuna. Teoksessa on intertekstuaalisia viittauksia, jotka tuovat aikuislukijalle lisäarvoa, mutta se toimii myös lastenkirjana. Totean, että kirjaa voidaan pitää kotimaisena esimerkkinä crossover-kirjallisuudesta Tove Janssonin Muumitarinoiden rinnalla.</p> <p>Jatkotutkimuksessa olisi relevanttia tarkastella Ella-kirjojen suosiota aikuislukijoiden keskuudessa – tämän voisi toteuttaa esimerkiksi lukijatutkimuksena.</p>	
Asiasanat lastenkirjallisuus, sadut, intertekstuaalisuus, crossover, yleisöt	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

Sisällys

1. Johdanto	4
2. Lastenkirjallisuuden tutkimuksesta	5
2.1. <i>Crossover-ilmio</i>	5
2.2. <i>Lastenkirjallisuuden rooli Pohjoismaissa</i>	8
3. Ella ja kaverit	9
3.1. <i>Intertekstuaalisuus</i>	10
3.2. <i>Kirjan kuvituksesta</i>	14
4. Päätäntö	17
Lähteet	19

Liitteet

Liite 1: Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -kansikuva (Kustannusosakeyhtiö Tammi)

Liite 2: Kuvitus: ”Digiloikka” (Kustannusosakeyhtiö Tammi)

Liite 3: Kuvitus: ”Alla tittar på mej” (Kustannusosakeyhtiö Tammi)

1. Johdanto

Tutkimuksessani aion selvittää, miten kaksoisyleisöä puhutellaan Timo Parvelan *Ella ja kaverit* salaisessa palveluksessa -kirjassa (Parvela 2016 ESP). Pohdin myös, kuinka kyseinen teos soveltuu Beckettin esittelemään crossover-kirjallisuuden kategoriaan. Apuna käytän lähilukua ja intertekstuaalisuuden teorian tarjoamia välineitä. Hypoteesini on, että kirjan crossover-piirteitä eli (ikä)rajat ylittävää suosiota voi liittää esimerkiksi Parvelan käyttämiin huumorin ja intertekstuaalisuuden keinoihin. Teen myös lyhyen katsauksen Mervi Lindmanin tekemään kuvitukseen siinä määrin, kun se palvelee crossover-analyysiäni.

Crossover-termi ei ole vielä vakiintunut kotimaiseen tutkimuskirjallisuuteen, mutta sen rinnakkaiskäsite kaksoisyleisö on innoittanut muun muassa Maria Laaksoa väittelemään aiheesta. Laakson väitöskirja *Nonsensesta parodiaan, ironiasta kielipeleihin. Monitasoinen huumori ja kaksoisyleisön puhuttelu Kari Hotakaisen Lastenkirjassa, Ritvassa ja Satukirjassa* (Tampereen yliopisto 2014) on ollut hyvänä apuna lastenkirjallisuuden yleisöjen ymmärtämisessä. Pohdinta siitä, tulisiko crossover-termille hakea suomenkielistä vastinetta, jää tämän työn aihepiirin ulkopuolelle, mutta siinä voi kuitenkin olla ainesta jatkotutkimukseen.

Jyväskyläläissyntyinen Timo Parvela on tuottoisa kirjailija, jonka tuotanto on pääosin suunnattu lapsille ja nuorille. Kasvatustieteen maisteriksi opiskellut Parvela on työskennellyt vapaana kirjailijana vuodesta 1996 lähtien ja käsikirjoittanut muun muassa Taivaan tulet -tv-sarjaa. (Parvela 2020a.) *Ella*-kirjoissa Parvela paitsi kuvaa koululaisten arkea, myös ottaa kantaa lasten ja opettajien arjessa näkyviin yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Esimerkiksi vuonna 2019 ilmestynyt *Ella ja kaverit hiilijalanjäljillä* vei Ellan ystävineen luonnonsuojelun pariin, ja tutkimukseni kohteena olevan *Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa* -kirjan kantavana teemana on peruskoululaisten arkeen yllättäen ilmestynyt digiloikka. Vuonna 2016 Kielitoimiston sanatietokantaan nostettu sana *digiloikka* tarkoittaa digitalisoitumisen nopeuttamista panostamalla sähköisten palveluiden ja toimintatapojen kehittämiseen, ja sana on sittemmin päätynyt myös Kielitoimiston sanakirjaan ja vakiintunut yleiseen kielenkäyttöön (Kielitoimiston sanakirja 2016; 2020).

Tämän tutkielman tekemisen aikaan maailma on ollut yli vuoden covid-19-pandemian kourissa, mikä on pakottanut myös suomalaiskoulut digitaalisiin välinein toteutettavaan etäopetukseen. Voisi puhua jopa digiloikan toisesta aallosta, joka on vallannut sekä työpaikat että oppilaitokset. Siksi valitsin kymmenien *Ella*-kirjojen joukosta analysoitavakseni juuri tämän iästään huolimatta edelleen ajankohtaisen teoksen.

2. Lastenkirjallisuuden tutkimuksesta

2.1. Crossover-ilmio

Vaikka crossover-trendi on tutkimuksessa nimetty melko uudeksi ilmiöksi, todellisuudessa lasten- ja aikuisten kirjallisuuden rajoja suuntaan tai toiseen ylittävää kirjallisuutta on ollut olemassa niin kauan kuin kirjallisuuttakin (Beckett 2009, 1). Muun muassa Jean de la Fontainen Faabeleita (*Fables* 1668), Jonathan Swiftin Gulliverin retket (*Gulliver's travels* 1726) sekä J.R.R. Tolkienin 1950-luvun fantasiasarja Taru sormusten herrasta (*Lord of the Rings*) voidaan laskea ikärajatonta suosiota nauttineisiin suurteoksiin (Beckett 2009, 1–3). Myös suullisesti kerrotut kansantarut ja sadut ovat olleet koko perheen yhteistä kulttuuriperintöä (Beckett 2009, 4). Kun satuja alettiin tallentaa muistiin, ne kirjoitettiin opetuksineen nimenomaan aikuisille (Hjelt 2014). Vasta, kun lapsuutta ja lapsia alettiin arvostaa enemmän, alaikäisille alettiin tehdä omaa kulttuurisisältöä. Aluksi lastenkirjallisuuden rooli oli varsin pedagoginen ja moraalikasvatuksellinen, mutta sittemmin lastenkirjallisuuden tavoitteissa on korostunut nimenomaan lapsilukijoiden emotionaalisten, esteettisten ja tiedollisten tarpeiden tyydyttäminen (Laakso 2014b, 29). Lastentarinat, -lorut ja sadut aloittivat kultakautensa, kun lapsikuolleisuus väheni ja yhteiskunnan hyvinvointi saavutti myös alaikäiset (ks. esim. Huhtala & Juntunen 2004).

Lastenkirjallisuus on erotettu ”oikeasta” kirjallisuudesta omaksi, alempiarvoisemmaksi kirjallisuudenlajikseen vielä myöhään 1900-luvulla (Beckett 2009, 11). Vasta viime aikoina lastenkirjoilijoiksi identifioituneet – tai tällaiseksi identifioidut – kirjailijat ovat saaneet äänensä kuuluviin mediassa ja tieteenalan julkaisuissa (Beckett 2009, 12). Lasten ja aikuisten kirjallisuuden rajoja rikkovia teoksia kuvaamaan kehitetty *crossover literature* -termi nousi laajaan tietoisuuteen 1990-luvulla, ja se onkin useimmiten nimetty ajankohdaksi, jolloin myös nykyaikaisen crossover-trendin katsotaan alkaneen.

Lastenkirjainstituutin toiminnanjohtaja Kaisa Laaksonen on todennut *Katselukirjoista YA-kirjoihin – lasten- ja nuortenkirjallisuuden lajit ja niiden kehitys* -esityksessään (2021), että lastenkirja voi puhutella sekä lapsia että aikuisia. Kuten edellä on todettu, monilla klassikkokirjoilla on ollut ilmestymisestään saakka laajat yleisöt, joihin on kuulunut kaiken ikäisiä ja -taustaisia lukijoita. Lastenkirjallisuuden genreen lasketaankin nykyään kuuluvaksi monia eri lajeja, kuten kuvakirjoja, ensikirjoja ja käyttökirjoja, joilla on jokin valistava tai arkea tukeva tehtävä. Tällaisen käyttökirjan aiheena voi olla esimerkiksi tutista luopuminen tai erilaisuuden ymmärtäminen. Lastenkirjallisuuteen lasketaan usein kuuluvaksi myös nuorten- ja

nuorten aikuisten eri young adult -kirjallisuus, vaikka niiden lukijat ovatkin useimmiten lapsi-ikäikäisyyden yläpäässä tai jopa sen ulkopuolella. (Laaksonen 2021).

Crossover-teokset tarjoavat yhtäaikaista useita lukutapoja eri yleisöille. Monitasoisuus tekee tekstistä mielekäästä luettavaa monen ikäisille ja -taustaisille lukijoille. Kirjoittaja voi myös tietoisesti ottaa yhteyden aikuislukijaan ikään kuin lapsilukijansa selän takana esimerkiksi kätkemällä tekstiin viittauksia aikuiskulttuuriin tai muuten ”iskemällä silmää” aikuisyleisölleen. Ilmiö tunnetaan myös vuosituhannen vaihteessa yleistyneissä koko perheen animaatioelokuvissa, joissa on lapsikatsojan ymmärryksen ulottumattomiin jääviä vitsejä ja kannanottoja. (Laakso 2014a: 7–9.)

Brittikirjailija J.K. Rowlingin 1990-luvulla alkanutta *Harry Potter* -fantasiakirjasarjaa kuvattiin muun muassa yhdysvaltalaisessa Time-lehdessä kansiotyksillä ”He’s not just for kids” (suom. ”Hän ei ole vain lapsille / lapsia varten”) (Beckett 2009, 1–3.) Harry Potter -kirjat ovat malliesimerkki crossover-kirjallisuudesta: klassinen ja ajoittain jopa naiivi hyvän ja pahan taistelu sekoittuu fantasia-aineksiin, kasvamisen teemoihin sekä erilaisuuden, jumalallisuuden ja kuoleman käsittelyyn (Laakso 2014a, Harju 2009). Kirjoja sekä niiden elokuvasovituksia ovat lukeneet ja katsoneet kaikenikäiset Potter-fanit ympäri maailman.

Myös Tove Jansson ja hänen Muumilaakson väkensä on miellyttänyt ja innostanut myös aikuisia. Muumeilla on lapsilukijoiden lisäksi suuri kannattajakunta myös aikuisväestössä, ja faniryhmiä, tapahtumia, sisustustuotteita sekä esimerkiksi vaatteita on tehty ja markkinoitu kaikenikäisille. (Laakso 2014a, 39; Harju 2009.) Janssonin muumikirjoista etenkin Taikatalvi-teosta (*Sent i November*, 1970) on käsitelty crossover-kirjallisuuden tyyppiesimerkkinä (Harju 2009). Aiemmista muumikirjoista poiketen siinä käsitellään synkempiä sävyjä: kirja käsittelee Muumipeikon kasvamista aikuiseksi ja itsenäiseksi, vierauden ja yksinäisyyden teemoja sekä oman identiteetin rakentumista vieraassa ympäristössä. Se on muumitarina siinä missä muutkin, mutta antaa ajattelemisen aihetta myös aikuislukijalle.

Taikatalven tarina seuraa perinteisen sadun kaavaa: Ensin on ongelma, talvi. Ongelman esiin tulemisen jälkeen päähenkilö saa auttajia. Muumipeikolle tällainen tukihenkilö on Tuu-tikki. Seuraa oppimisen vaihe, jossa Muumipeikko oppii sopeutumaan uuteen tilanteeseen. Neljäs sadun vaihe on kriisi, joka johtaa ratkaisuun. Taikatalvessa kriisin luo Jäärouva, joka jäädyttää oravan. Viides kohta on päähenkilön elämässä tapahtuva muutos, Muumipeikon tapauksessa itsenäistyminen, eli kuinka hän oppii selviämään talvesta ilman vanhempiaan.

Crossover-kirjoittamiseen liittyy olennaisesti lapsellisen kerronnan risteyttäminen pelottavaan ja kauhistuttavaan sisältöön. Kerronnan tyyli silottelee pelottavan ja kauhistuttavan sisällön sopivaksi myös lapsilukijalle ja toimii ikään kuin tyylillisenä eufemismina eli kiertoilmauksena. (Laakso 2014a, 145.) Taikatalvessa on tätä tapaa sivuten otettu huomioon lukijan herkkyys alaviitteellä kohtauksessa, jossa kaunishäntäinen orava on kohdannut Jäärouvan:

– Jos on kuollut, niin on kuollut. Tuu-tikki sanoi ystävällisesti. – Tämä orava muuttuu vähitellen maaksi ja myöhemmin hänestä kasvaa puu, jossa uudet oravat hyppelevät. Onko se niin surullista?*

--

* Jos lukijaa alkaa itkettää, katsokoon nopeasti sivua 110! Tekijän huom.
(Jansson 1970, 41)

Mainitulla sivulla orava hyppelhtii iloisena kevätmaisemassa, eikä tunnu muistavan koko välikohtausta kuolemisineen päivineen (Jansson 1970, 110). Kuoleman ja synkkyuden loputtomuus asettuu uusiin mittasuhteisiin, ja nuori lukija saa katharsiksen heti: huh, orava ei kuollutkaan! Aikuislukija sen sijaan voi hymähtää leikkiselle satukohtaukselle ja jäädä miettimään kuoleman ja uudelleensyntymisen teemoja itsekseen. Kohtaus ottaa huomioon sekä aikuisen että nuoren lukijan ajattelun, ja on näin erinomainen esimerkki ikäraajat ylittävästä crossover-kirjoittamisesta.

Crossover-kirjallisuuden genreen kuulumattomienkin lastenkirjojen on käytännössä oltava myös aikuisten mieleen, sillä kustannustoimittajat, vanhemmat ja opettajat valitsevat kirjat lasten luettavaksi ja lastenkirjoja kirjoittavat, arvioivat, julkaisevat ja kuvittavat pääasiassa aikuiset. (Beckett 2009, 85.) Kaikki lastenkirjallisuus ei siis ole crossover-kirjallisuutta, vaikka aikuiset osallistuvatkin sekä kirjan tekemisen että kuluttamisen prosessiin esimerkiksi ääneen lukijoina. Crossover-kirjallisuudeksi voidaan Beckettin arvion mukaan laskea sellaiset teokset, joita aikuinen yleisö lukee ”omaksi ilokseen” eikä pelkästään mediaattorin roolinsa myötä (Beckett 2009, 86).

Kirjallisuudentutkija Zohar Shavit (1987) on kuvannut crossover-teoksia niiden ambivalentin luonteen kautta: hänen mukaansa crossover-kirjoilla on *pseudokohde* eli lapsi ja *oikea kohde* eli aikuinen (Zohar 1987 Beckettin 2009, 3 mukaan). Zoharin jaottelu tukee paremmin suomalaistutkimuksessa esimerkiksi Laakson esittelemää kaksoisyleisön käsitettä, mutta jättää kuitenkin huomiotta esimerkiksi Harry Potter -kirjat, jotka on kirjoitettu nuorille mutta ovat

”vaiivikkaa” saavuttaneet myös aikuislukijoiden suosion. Siksi mielestäni kaksoisyleisöajattelu on vain yksi osa Beckettin teoksessaan (2009) kuvaamaa, laajalle ulottuvaa crossover-genreä.

2.2. Lastenkirjallisuuden rooli Pohjoismaissa

Nykyisen yhteiskunta- ja sosiaalikäsitteiden mukaan lastenkulttuurilla on tärkeä rooli kasvatuksessa. Lapsille räätälöidyt kulttuurituotteet auttavat lasta ymmärtämään maailmaa ja rakentamaan identiteettiään. Kirja on yksi lapsen kulttuurisista työkaluista, joiden kautta hän voi muodostaa merkityksiä itselleen ja ympäröivälle maailmalle. Lapsen on todettu olevan syntymästään saakka aktiivinen oman maailmansa tulkitsija, ja kertomukset voivat vahvistaa tai kieltää näitä tulkintoja. (Karasma & Suvilehto 2013, 298–304.)

Pohjoismaissa lastenkirjallisuuden erikoistuneita tieteellisiä julkaisuja on ollut olemassa jo pitkään, kuten Tukholman yliopiston kirjallisuustieteen professori Elina Druker (2020) on todennut. Esimerkiksi Ruotsissa julkaistava *Barnbok*, joka on ilmestynyt vuodesta 1977 alkaen, suomalainen *Tiedotteita* (1978–1984) sekä sen seuraaja *Onnimanni* (1985-) ja Norjassa sähköisenä vuodesta 2010 lähtien julkaistu *BLFT – Barnelitterært forskningstidsskrift* ovat esimerkkejä julkaisuista, jotka ovat tallentaneet ja ylläpitäneet lastenkirjallisuuden ja lastenkulttuurin tutkimusta ja tietämystä. (Druker 2020.)

Druker (2020) muistuttaa myös, ettei pohjoismainen lastenkulttuurin tutkiminen keskity ainoastaan kirjallisuuteen. Esimerkiksi kuvataiteen ja yhteiskuntatieteiden alalla lastenkulttuuri kirjoitettiin, musiikkeineen, tv-ohjelmineen ja elokuvineen on noussut yhä relevantimmaksi tutkimuskohteeksi 2000-luvulle tultaessa. Feministinen tutkimus, kuten tyttö- ja poikahahmojen representaatiot ovat olleet tutkimusalalla vahvasti esillä jo pitkään. Teksikäsitteiden laajentuminen ja uudet lajit, kuten sarjakirjallisuus ja dystopiat ovat myös innostaneet uuden polven tutkijoita. (Druker 2020.)

Lastenkirjallisuutta julkaistaan Suomessa niin pienissä kuin suurissakin kustantamoissa. Myös omakustanteiden tekeminen on yleistynyt viime vuosina, ja esimerkiksi julkisuuden henkilöt ovat kokeilleet siipiään lastenkirjallisuuden alalla. Kotimaisen lastenkirjallisuuden määrä on aina ollut käännöskirjallisuutta suurempi, vaikka myös käännöskirjoja ilmestyy säännöllisesti. Nuortenkirjojen kohdalla kotimainen tarjonta on viimeisen kymmenen vuoden aikana ylittänyt käännöskirjallisuuden määrän. (Laaksonen 2021; Heikkilä-Halttunen 2021.)

3. Ella ja kaverit

Ella-sarjan ensimmäinen osa, helppolukuisten kirjojen Kirjava kukko -sarjan osana julkaistu *Ella ja kiristäjä* ilmestyi vuonna 1995. Tämän jälkeen Ella-kirjoja on ilmestynyt 18 kappaletta, uusimpana kesällä 2020 ilmestynyt *Ella ja kaverit vihdoinkin kolmannella*. Teoksia voidaan lukea paitsi erillisinä teoksina, myös osana niin sanottua Ella-kaanonia, jossa poikkeuksellisen pitkäksi aikaa toiselle luokalle jäänyt koululaisjoukko seikkailee omintakeiseen tyyliinsä muun muassa saaristossa, Lapissa ja teatterin lavalla. Ella ja kaverit -sarjan kirjat alkavat keskenään yhtenäisellä tavalla. Heti kirjan ensimmäisessä kappaleessa käy ilmi kertojan eli Ellan asettuminen kirjan tapahtumiin, ympäristö, jossa ollaan sekä kyseisen tarinan ongelma. Aloituskappaleet noudattavat jopa samaa syntaktista muotoa, kuten alla olevat esimerkit osoittavat.

Minä olen Ella. Olen yhä toisella luokalla. -- Meillä on silti mukava luokka ja mukava opettaja. Tai oli, sillä viime aikoina me olemme olleet vähän hermostuneita. Opettaja on nimittäin myöhässä.

(Parvela 2005, 5.)

Minä olen Ella. Olen taas toisella luokalla. -- Meillä on kuitenkin mukava luokka ja mukava opettaja. Tai oli, sillä viime aikoina opettaja on ollut vähän huolestunut. Hänen rahansa ovat nimittäin lopussa.

(Parvela 2013, 5.)

Minä olen Ella. Olen kaksi ja puoli A- luokalla. Meillä on mukava luokka ja mukava opettaja. Tai oli, sillä viime aikoina opettaja on ollut vähän poissaoleva. Hän on nimittäin koulumme uusi rehtori.

(ESP, 5.)

Katkelmat ovat Parvelan teoksista *Ella aalloilla* (2005), *Ella ja kaverit menevät metsään* (2013) ja *Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa* (ESP, 2016).

Sarjakirjoille tyypillisesti Ella-kirjojen aika ei noudata loogisia sääntöjä, vaan Ella kavereineen on liikkunut ensimmäiseltä luokka-asteelta kolmannelle yli kahdenkymmenen vuoden aikana. Tästä on tullut sarjan olennainen piirre, joka luo myös komiikkaa. Ensinnäkin kirjan kertoja ja päähenkilö Ella ilmaisee tiedostavansa, että toinen luokka on heidän kohdallaan kestänyt melkoisen kauan. Tämä käy ilmi esimerkiksi Ella aalloilla -kirjan aloituskappaleessa: ”Olen yhä toisella luokalla” (Parvela 2005, 5). Epärealistisesti myös opettaja voi jäädä Ella-kirjoissa luokalleen tai luokkaa edetä vain puolen vuoden verran – luokalle ”kaksi ja puoli A” Parvela 2016, 5). Vuonna 2020 sarjan lukijoita kohtasi kauan odotettu yllätys, kun Ellan luokka

”ylennettiin vihdoin” kolmannelle luokalle. Tämä humoristinen ”vihdoin” -ilmaisu on lisätty kirjan nimeenkin: *Ella ja kaverit vihdoin kolmannella* (Kustannusosakeyhtiö Tammi 2020).

Usealle kielelle käännettyjen kirjojen kansainvälisestä suosiosta kertoo se, että esimerkiksi Saksassa Ella-kirjoja on myyty jo 500 000 kappaletta. (Kustannusosakeyhtiö Tammi 2020, Parvela 2020b.) Ella on valloittanut myös valkokankaat: Taneli Mustosen ohjaama *Ella ja kaverit* -elokuva ilmestyi vuonna 2012 ja Marko Mäkilaakson *Ella ja kaverit 2 – Paterock* vuonna 2013 (Snapper Films 2020). Ellan ja kavereiden ”eemelimäisyyttä” on tutkittu Jyväskylän yliopistossa keväällä 2019 (Honkola), ja Ella-kirjojen sarjamaisuutta ja komiikkaa vuonna 2007 (Tyni & Österberg).

Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -kirjassa Ellan luokan opettajasta tulee väliaikainen rehtori. Koulu on ottamassa digiloikkaa, mutta opettaja vastustelee. Ella kavereineen joutuu pohtimaan, mitä digiloikka oikein tarkoittaa ja mikä on tuo hurja digiluudigilei, jolle koko koulu joutuu alistumaan:

- *[Kiitos] siitä, että koulumme joutuu nyt alistumaan digiluudigileille, sanoi opettaja.*
- *Hän tarkoittaa, että teidän ansiostanne myös tämä koulu tekee digiloikan, joka tekee oppikirjat tarpeettomiksi, Paten äiti selvensi.*
- *Tarkoitanko? hämmästyti opettaja.*

(ESP, 14.)

Ella ystävineen päättelee, että digiluudigilei on ”kamala hirviö, joka ottaa meidät valtaansa ja tekee meistä zombeja” (ESP, 20) ja ryhtyy toimiin koulun ja opettajan pelastamiseksi. Onnellisessa lopussa Ellan ja kavereiden luokan tilalle kaavailtu digiluokka muutetaan upouudeksi koulukirjastoksi. Kirjan moraalinen opetus on, että koulumaailmassa tarvitaan edelleen perinteisiä oppimateriaaleja eikä kaikkea oppimista voi siirtää digivälineisiin.

3.1. Intertekstuaalisuus

Intertekstuaalisuudella viitataan tekstien väliseen vuorovaikutukseen. Kirjallisten teosten analyysissä ja tulkinnassa on tärkeä muistaa, että teksti ei ole koskaan erillään muista teksteistä, vaan on aina osa kulttuurista tekstien verkostoa, jossa tekstit lainaavat toisiltaan muotoja, ideoita, ajatuksia ja malleja. Kirjallisuus voi viitata paitsi muuhun kirjallisuuteen, myös täysin toisiin taiteenlajeihin. (Haapala 2010, 95.) Intertekstuaalisten viittausten tunnistaminen sekä pohjatekstin eli lainatun tai viitattavan tekstin tuntemus antavat lukijalle mahdollisuuden tulkita

teosta uudella tavalla (Alanko-Kahiluoto & Käkälä-Puumala 2014, 74). Intertekstuaalisuuden keinoin voidaan uusiokäyttää yhteistä kulttuurista materiaalia ja esittää uusia ideoita yhdistelemällä vanhoja (Haapala 2010, 94). Vaikka teksti ei viittaisi suoraan toiseen tekstiin, se on aikansa kulttuurituote, jonka julkaisupaikka, aika, tekijä ja vaikutteet ovat muokannet. Jokaisen tekstin voi ajatella muodostuvan viittauksista, symboleista ja merkeistä, jotka auttavat ymmärtämään tekstin merkityksiä sekä luomaan käsityksiä siitä, mitä tekstillä on haluttu ilmaista. (Haapala 2010, 95.)

Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -teoksen ilmestymisen aikaan Suomessa otettiin juuri ensimmäistä digiloikkaa. Syksyllä 2015 opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen ja elinkeinoministeri Olli Rehn olivat esitelleet uuden hallituslinjauksen osaamisen ja koulutuksen kehittämiseen, jonka keinoina mainittiin digiloikka, uusi pedagogiikka ja uudet oppimisympäristöt sekä opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen uudistaminen. Toimenpiteet, kuten digitaalisten materiaalien käyttöönotto, opettajien osaamisen lisääminen sekä digioppimisen kokeilut ja kehittäminen oli merkitty vuosien 2016–2018 päätoimenpiteiksi. (Grahn-Laasonen & Rehn 2015, 5.)

Digiloikka-ajatus otettiin teoksen julkaisuaikaan vastaan varsin ristiriitaisin tuntein. Opetuksen ja koko yhteiskunnan digitalisaatiosta on puhuttu jo 1990-luvulta lähtien, mutta varsinaiset onnistumiset ovat jääneet vähäisiksi. Tutkijat ovat todenneet digitalisaatioimisen ongelmaksen, että niitä on pyritty tuomaan koulumaailmaan koulujen ulkopuolelta kuulematta opettajia, henkilökuntaa ja oppilaita ja ottamatta heitä mukaan kulttuurisen muutoksen suunnitteluun ja tekemiseen. Näin digitalisaatio-ohjelmat eivät ole kiinnittyneet koulujen käytäntöihin. (Hirvola 2018, 9.) Tämä näkökulma on vallalla myös Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -tarinassa, jossa arvokkaat sedät ja tädit tekevät päätökset ja Digiloikka Oy:n metallisalkkumies tulee hoitamaan toteutuksen. Ellan opettaja kokee olevansa ”pelkkä pieni pikseli digiajan suuressa virrassa” (ESP, 43).

Parvelan voi tulkita esittävän teoksessaan digiloikan uhkaavan oppilaiden ja etenkin opettajien hyvinvointia. Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -tarinassa lasten käsitys on se, että digiloikka uhkaa varastaa heiltä oppikirjat ja alistaa heidät valtaansa kuolaaviksi, käskyjä totteleviksi zombeiksi. Kirjan voi tulkita vastustavan digiloikkaa oppikirjattomine opetuksineen. Jotkut kannanotot ovat hienovaraisempia, kuten kirjan viimeisellä sivulla Hannan salaiseksi aseeksi paljastuva kirjastokortti, joka on ”kaikista agenttityökaluista mahtavin” (ESP, 105) – jotkut taas voi tulkita hieman suoraviivaisemmin:

– *Apua, digiluudigilei on susi jo syntyessään! karjui Tuukka.*

(ESP, 53.)

Me saimme palata takaisin omaan luokkaamme, sillä toisin kuin oli tietokoneiden kanssa, kirjojen lisäksi luokkaan mahtui hyvin myös lapsia.

(ESP, 105.)

Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -tarinan kielellisessä keskiössä on digiloikasta tehty sanaväännös digiluudigilei, joka perustuu ruotsalaisen Herreys-yhtyeen vuoden 1984 euroviisukappale Diggiloo Diggileyn nimen ääntämykseen. Tarinassa hyödynnetään tätä intertekstuaalista viittausta, joka voi olla nykyajan lapselle vaikea tai lähes mahdoton ymmärtää ilman aikuisen selitystä. Vitsi voi tietenkin jäädä myös aikuislukijan ulottumattomiin, vaikka Parvela antaa selkeitä vinkkejä väännöksen alkuperään.

Me kaikki olimme kuulleet, kuinka opettaja sanoi, että kouluun tuodaan digiluudigilei.

--

– *Eikös se Väinämöinen rakentanut soittimen hauen digiluusta? muisteli Pate.*

– *Digiluudigilei? Se kuulostaa ihan ruotsalaiselta euroviisulta, arveli Tiina.*

Meitä tietysti nauratti. Eiväthän edes ruotsalaiset voisi keksiä niin typerää nimeä euroviisulle.

(ESP, 19–20.)

– *No mikä siellä nyt sitten on? kuului takahuoneesta.*

– *Digiluudigilei! me huusimme.*

– *Alla tittar på mej. Herreys 1984. Tuo oli helppo, ääni takahuoneesta totesi.*

(ESP, 54.)

Verbaalinen iloittelu on Parvelan tuotannolle tyypillistä. Huumori on yksi nykylastenkirjallisuuden tunnistetuimpia piirteitä, ja kielipelit yksi sen käytetyimpiä muotoja (Laakso 2014b, 25). Parvelan kielenkäyttö on kevyttä, iloista ja humoristista – paikoin jopa karnevalistista. Esimerkiksi kermakakkuun kätkeytetyt työkalut saavat arvokkaat tädit ja sedät kehumaan kakkua erilaisin sanankääntein sen sijaan, että he kyseenalaistaisivat hiekkapaperin, ruuvimeisselin tai liimapuikon kuulumisen lautaselle (ESP, 15–16). Kun opettaja löytää välinevarastosta metallisalkkumiehen, hän toteaa yksinkertaisesti ”Päivää” (ESP, 36).

Kielen monipuolinen ja kekseliäs käyttö sekä toisto rakentavat komiikkaa, mutta vievät myös tarinaa eteenpäin. Monet repliikit toistetaan useamman hahmon suusta pienin muutoksin, jolloin hahmokuvat tarkentuvat. Myös hahmojen karikatyrisointi toimii huumoria rakentavana

elementtinä: esimerkiksi Sampalle on tavallista, että hän tilanteessa kuin tilanteessa pillahtaa itkuun ja ”parkuu”. Myös väärinkäsitykset ja väärin ilmaistut tutut fraasit naurattavat lukijaa: ”Oma koulu mansikki, muu koulu mustikki” (ESP, 65).

Lapset ovat Ella-kirjoissa aikuisia nokkelampia ja keksivät mitä yllätyksellisempiä ratkaisuja eri ongelmiin. Opettaja on ainoa aikuinen, joka tuntuu olevan Ellan ja kavereiden aaltopituudella, ja muiden aikuisten jäykkyydelle ja hölmöilyille nauretaan pitkin kirjaa.

– *Mikä ihme tämä on? kysyi metallisalkkumies, joka nosti laatikosta Peppi Pitkätossun seikkailut.*
– *Se on kirja. Se käynnistetään näin, opettaja neuvoi ja avasi kirjan miehelle malliksi.*

(ESP, 99.)

Aikuislukijalle oman merkitystasonsa luovat Parvelan runsaasti käyttämät intertekstuaaliset viittaukset, jotka voivat jäädä lapsen ikä- ja tietotason ulottumattomiin. Intertekstuaalisia viittauksia ovat esimerkiksi sitaatit ja alluusiot (Tieteen termipankki 2021b), ja Parvela hyödyntää teoksessaan etenkin jälkimmäisiä. Alluusio on epäsuora kirjallinen viittaus toiseen tekstiin, kuten opettajan Tapio Rautavaaran Juokse sinä humma -runoa (1953) mukaileva toteamus ”Pieninä pikseleinä on leipämme maailmalla” (ESP 98). Intertekstuaalisuuden tunnistaminen vaatii lukijalta subtekstin ja tekstiympäristön tuntemusta ja ymmärrystä, mikä voi olla lapselle vaikeasti saavutettavissa. Esimerkiksi metallisalkkumiehen käyttämä avaruusolentolainaus jää tuntemattomaksi kaksi ja puoli A -luokkalaisille, kuten voisi käydä myös oikeiden 8-vuotiaiden kohdalla.

– *Maan asukkaat, viekää minut johtajanne luo, mies sanoi meille epäilyttävästi virnuillen.*
Me emme ymmärtäneet mitä hän tarkoitti.
– *Voisitteko viedä minut rehtorin luo, kun te kerran olette siinä, mies huokaisi.*

(ESP, 32.)

Sen sijaan monet koulumaailman viittaukset voivat olla lapsille selkeämmin ymmärrettäviä kuin koulunsa pitemmän aikaa sitten jo käyneille aikuisille.

Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa on myös vakoiluseikkailu, joka ammentaa sisältöä Ian Flemingin James Bond -kirjoista ja niiden filmatisoinneista. Esimerkiksi Flemingin vuonna 1963 ilmestyneeseen teokseen *On Her Majesty's Secret Service* (suom. *Hänen Majesteettinsa salaisessa palvelussa*) perustuvan elokuvan *Hänen majesteettinsa salaisessa palveluksessa* (*On Her Majesty's Secret Service*, 1969) tunnustuksenomainen nimi on päätynyt paitsi Parvelankin

kirjan nimeen, myös kohtaukseen, jossa Ella ystävineen ryhtyy agenteiksi pelastaakseen koulun digiluudigileiltä:

Jos opettaja oli rehtori, me olimme hänen agentejaan. Jos opettaja oli majesteetti, me olimme hänen majesteettinsa salaisessa palveluksessa. Opettajan ja koko koulun tulevaisuus oli meidän käsissämme.

(ESP, 21.)

Seuraavassa luvussa Ella ystävineen on Hannan huoneessa valmistautumassa tehtävään. Hannan huone on kuin James Bond -elokuvien katsojille tutun Q:n laboratorio, josta Bond noutaa teknisiä apuvälineitä ennen tehtävänsä aloittamista. Vaikka alkuperäisissä Flemingin tarinoissa Q ei ollut varsinainen hahmo vaan enemmänkin nimitys välineitä toimittavalle organisaatiolle, hän on vakiintunut elokuvasovituksien hahmogalleriaan eksentriseksi keksijäneroksi, jolla on aina antaa Bondille uusia välineitä tehtäviensä suorittamiseen (ks. esim. Griswold 2006, 25). Kuten Q, Hannakin jakaa itse kehittelemiään agenttivälineitä ystävilleen, muun muassa agenttikynän, -kirjan, -harjan ja -bumerangin (ESP, 25–28). Hanna myös toteaa huoneensa olevan ”agenttipaja” (ESP, 25). Yhteyttä James Bondiin ja muuhun agenttikirjallisuuden kaanoniin ei kuitenkaan alleviivata, vaan se jää lukijan itsensä noteerattavaksi. Lapsilukija ei välttämättä osaa yhdistää vakoiluseikkailujen piirteitä toisiinsa yhtä helposti kuin aikuinen, mutta kumpikin voi nauttia tarinasta omasta näkökulmastaan.

3.2. Kirjan kuvituksesta

Ella ja kaverit salaisessa palvelussa -kirjan on kuvittanut Mervi Lindman. Muutama kuvitus on crossover -analyysin kannalta kiinnostava, sillä ne sisältävät intertekstuaalisia viittauksia, jotka voivat jäädä lapsen katseen ulottumattomiin. Pääosin kuvitus kuitenkin mukailee perinteistä lastenkirjallisuuden kuvitusta, jossa kuvan avulla kerrotaan, mitä tekstissä tapahtuu tai annetaan jotain lisäarvoa tekstin ymmärtämiseen – kuitenkin niin, että kuva on alisteinen tekstille. Lastenkirjallisuudessa kuva on perinteisesti toiminut tekstin graafisena parafrasina (Mikkonen 2005, 351) ja näin on pääasiassa myös Ella-kirjojen kohdalla. Kuvitus myötäilee tekstisisältöä ja lisää siihen visuaalista ymmärrettävyyttä sekä tietyllä tavalla tarkentaa tekstin antamaa kuvaa hahmoista ja tilasta (Mikkonen 2005, 330). Eräs kuva kertoo myös asioita lisäyksenä tekstiin: Esimerkiksi Keskuskoulun rehtorin kuvaan on kirjoitettu hänen ”Tekö tämän heititte” -replikkinsä, jota ei ole kirjoitettu ollenkaan tekstiin (ESP, 65).

Moderni lasten kuvakirja perustuukin tekstin ja kuvan liittoon (Happonen 2007, 43). Teksti ja kuva eivät siis ole toisistaan erillisiä ilmaisukeinoja, vaan kirjaa suunnitellaan ja työstetään

molempien ehdoilla. Kuvituksen tarkoitus on valistuksen aikaan ollut houkutella lapsi lukemisen pariin, mutta nykyään lastenkirjan kuvituksella on paitsi esteettinen, myös kertova ja viihdyttävä rooli (Happonen 2007, 43). Valistusajalla kuvitetun kirjallisuuden todettiin edistävän ”oppimista ja järjen kasvua” samalla, kun se saa nuoren lukijan viihtymään (Locke Happonen 2007, 47 mukaan).

Kirjan kansikuvassa (liite 1) mieshenkilö, opettaja, on keskellä yllään musta miesten puvuntakki ja liitურaitahousut. Hänen selkensä takaa vastakkaisiin suuntiin katsovat Batmaniksi pukeutunut lapsi, Samppa, jonka vihreässä paidassa lukee ”I [sydän] MAMA” eli vapaasti suomennettuna ”rakastan äitiä” sekä toinen lapsi, Ella, jolla on kasvoillaan tekoviikset, päässään sinivihreä hattu, yllään punertava puku sekä kaulassaan rusetti. Opettajan ruskea tukka on vedetty taakse ja hän pitelee kädessään maapalloa, Sampan sormet ovat aseensuodossa ja Ellan kädessä on lyijykynä. Kuvan tausta on musta. Kuvassa on monia symboleita, joiden voi tulkita olevan viittauksia agenttikulttuuriin.

Kansikuvan asettelu ilmaisee, että opettajalla on käsissään valtaa ja lapset ovat hänen taustajoukkojaan. Musta puku ja siististi laitettu tukka viittaavat siihen, että opettaja ottaa uuden roolinsa rehtorina vakavasti. Hänen asuaan voidaan verrata myöhemmin kirjassa esiintyvän Keskuskoulun rehtorin asuun, johon kuuluvat kauluspaita ja slipoveri. Opettaja on pukeutunut varsin siististi – vähän kuten puvuistaan ja siististä ulkoasustaan tunnettu James Bond. Myös kansikuvan värimaailma noudattelee siistiä, jännityselokuvista tuttua tummaa sävyämaailmaa. Ella-kirjojen suosituskäräja on 7, ja tällainen jännityskirjojen kuvamaailmaa jäljittelevä kansi voi houkutella myös vanhempia lukijoita tarttumaan kirjaan. Aikuislukija tekee otsikon ja kuvan perusteella konnotaation agenttikirjallisuuden kaanoniin ja osaa odottaa jotain James Bondin kaltaista.

Kuvat voivat toimia myös laajennuksina tai lisäyksinä tekstin kertomaan (Mikkonen 2005, 23). Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -teoksessa tällainen piirre on kuvalla digiloikasta (liite 2), jossa mieshahmo, Tiinan isä, on kuvattu ilmassa kesken hyppäämisen (ESP, 18). Hänellä on päällään pelkät uimahousut ja polvet koukussa, ja hän pitää nenästään kiinni. Hänen taakseen on piirretty liikettä ilmaiseva katkoviiva. Hän katsoo yllättyneenä kännykkää, joka on pudonnut hänen taskustaan. Kännykkään osoittaa nuoli, jonka päässä lukee ”digi” ja katkoviivaa osoittaa nuoli, jonka päässä lukee ”loikka”. Teksti vahvistaa, että hahmo on hyppäämässä uimaan.

– Meidän isä teki viime kesänä digiloikan. Hän hyppäsi uimaan ja unohti ottaa puhelimen shortsien taskusta, kertoi Tiina.

(ESP, 18.)

Kuva vahvistaa näin Ellan ja kavereiden tekstissä kuvattua väärinkäsitystä digiloikasta, joka on Hannan kuvauksen mukaan ”vähän niin kuin kolmiloikka, mutta vaan enemmän digi” (ESP, 18). Kirjan kuvitus myös syventää henkilöhahmojen luonnetta ja ilmaisee tekstin sisään kirjoitettua luonnekomiikkaa. Esimerkiksi kansikuvassa esiintyvän lapsen voi viimeistään kirjan luettuaan tunnistaa nimenomaan Sampaksi, sillä Batman-naamari on yksiselitteinen vihje henkilöllisyydestä. Varmistukseksi hänet on myös kuvattu yllään paita, jonka teksti kuvaa hänen suhdettaan äitiin. Porukan ”itkupillillä” (ks. esim. Tyni & Österberg 2007, 25) on varsin läheinen suhde äitiinsä, joka aina huolehtii muun muassa siitä, onko Sampalla päässään pipo (ESP, 16).

”Alla tittar på mej” -luvun aloituskuvassa (Liite 3) Ella ystävineen on rynnännyt poliisiasemalle hakemaan apua digiluudigilein voittamiseen (ESP, 52). Kuvassa on kaksi poliisia, joista toinen katsoo tekopartoihin sonnustautuneita lapsia kummissaan ja toinen juo kahvia taka-alalla. Lapset vaikuttavat olevan hädissään, heidän suunsa ovat auki ja kädet nostettu ilmaan. Poliisiaseman seinällä on juliste, kello ja kylttejä sekä muistilappu, jossa lukee ”Muista ostaa donitseja kansliaan”. (ESP, 52.)

Kuva on sinällään varsin yksiselitteinen, mutta muistilapun intertekstuaalinen sisältö Laaksoa (2014a) mukailten ”iskee silmää” aikuislukijalle. Donitseja syövät poliisit ovat kulttuuri-ilmiö, jonka voi olettaa olevan tuttu jokaiselle nykypäivän aikuiselle, joka on varttunut amerikkalaisen kulttuuriaineksen parissa. Stereotypia johtaa juurensa 1940–1950-lukujen Yhdysvaltoihin, missä yövuoroa tekeillä poliiseilla ei ollut muuta vaihtoehtoa työvuoron aikaiseen ruokailuun kuin aikaisin ovensa avaavat donitsileipomot (Waxman 2017). Stereotypia on jäänyt elämään ja levinnyt myös Suomeen, oletettavasti populaarikulttuurin välityksellä. Linsmanin kuvituksen voi ajatella olevan intertekstuaalinen viittaus tähän yhteiseen kulttuuriaineeseen, joka ei välttämättä ole tuttu lapsilukijalle.

4. Päätäntö

Sarjakirjallisuutta tutkineet Sirpa Tyni ja Seija Österberg toteavat pro gradu -tutkielmassaan (2007) laajentaneensa alkuperäistä aihettaan käsittelemään myös Parvelan teosten komiikkaa, koska he olivat nauraneet ”niin makeasti niiden sisältämälle komiikalle” (Tyni & Österberg 2007, 2.) Sama kokemus ajoi minut tarkastelemaan rakastamaani Ella-sarjaa tutkimuksellisessa valossa.

Ella-kirjat ovat ilahduttaneet useita sukupolvia, eikä tarina vaikuta vieläkään loppuvan. Koulumaailma on siitä hedelmällinen miljöö, että aina löytyy uusia koululaisia lukijoiksi sekä uusia tilanteita tarinoiden kohteeksi. Koulu on myös meille kaikille tuttu instituutio, jossa tietyt asiat pysyvät samana vuodesta ja hallitusohjelmasta toiseen – toisaalta se on myös muutoksille altis ympäristö, joka kuvaa myös yhteiskunnan tilaa.

Tyni ja Österberg vertaavat Ella-kirjoja Finnen Kiljusen herrasväki -sarjaan, jossa ”aikuista naurattavat sivallukset järjestelmää ja instituutioita kohtaan, kun taas lapsia viehättävät --yllättävät tapahtumat eli toiminnallinen komiikka” (Tyni & Österberg 2007, 2–3). Allekirjoitan tämän väitteen täysin. Nauru ei tunne ikärajoja, ja Parvelan teosten huumori on sellaista, jolle aikuiset ja lapset voivat nauraa sekä yhdessä että erikseen.

Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -kirjassa on Parvelan tyyliin sopien myös vahva kasvatuksellinen ote, joka on omiaan muistuttamaan digivallankumouksen keskellä eläviä lapsia ja vanhempia muistamaan myös vanhan kunnan kirjan tablettien ja älypuhelimien täyttämässä arjessa. Kuten Ella toteaa:

*Ja kun joku paikka on täynnä kirjoja, se on myös täynnä tarinoita ja elämää.
(ESP, 103.)*

Edellä esitellyn valossa voidaankin kiistatta todeta, että Parvela on tavoitellut Ella-sarjaa kirjoittaessaan sekä lasten että aikuisten suosiota. Hän on itsekin todennut Ella-kirjojen erityispiirteen olevan ”se, että ne yhdistävät lapsia ja vanhempia, oppilaita ja opettajia”. (Parvela 2020b.) Tämä vaikuttaa olevan myös kustantajan markkinointikärki, sillä sekä Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa -kirjan takakansitekstissä että Ella-kirjojen omilla verkkosivuilla todetaan kirjojen sopivan koko perheen viihdytykseksi (Kustannusosakeyhtiö Tammi 2016; 2020).

Mielestäni Timo Parvelan Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa edustaa modernia crossover-kirjallisuutta, joka antaa paljon sekä lapsi- että aikuislukijalleen ja voi nauttia ikärajat ylittävää suosiota näennäisestä kohderyhmästään huolimatta. Vaikka kirjan tarina on yksinkertainen ja

sadunkaltainen, kirjan kielellinen sisältö täyttää myös aikuisen viihdelukemiston vaatimukset. Kirjan intertekstuaalisuus ”lasten” ja ”aikuisten” maailmojen välillä vahvistavat lukukokemuksen mielekkyyttä myös aikuiselle.

Jatkotutkimuksessa voitaisiinkin selvittää, mitä lapsettomat ja lasten kanssa työskentelemättömät aikuislukijat ovat mieltä Parvelan tuotannosta ja miten he kokevat sen sopivan omaan lukemistoonsa. Kirjojen jakoa lasten ja aikuisten kohderyhmiin voitaisiin myös tutkia sen kannalta, mitä rajojen ylittämisestä seuraa ja millaisia erilaisia lukemisen tapoja kohdistuu eri lajien edustajiin.

Lähteet

- Alanko-Kahiluoto, O. & Käkelä-Puumala T. (2014). *Kirjallisuudentutkimuksen peruskäsitteitä*. Helsinki: SKS.
- Druker, E. (2020). Lasten- ja nuortenkirjallisuuden tutkimus Pohjoismaissa. Seminaariesitys. Lastenkirjainstituutti: *Haloo 2020-luku! Lasten- ja nuortenkirjallisuus koukuttaa tutkijan*. (13.11.2020.)
- Grahn-Laasonen, S. & Rehn, O. (2015). *Kärkihanke: Osaaminen ja koulutus*. Esitys 4.9.2015. <<https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Osaaminen-ja-koulutus-040915.pdf/78e7f113-c74d-4602-9905-e7089fe5c396/Osaaminen-ja-koulutus-040915.pdf>> (16.12.2020)
- Griswold, J. (2006). *Ian Fleming's James Bond: Annotations and Chronologies for Ian Fleming's Bond Stories*. AuthorHouse.
- Haapala, V. (2010). Kirjallisuuden lajeja ja käsitteitä. Teoksessa Vesa Haapala, Inkeri Hellström, Janna Kantola, Tuomas Kaseva, Riitta Korhonen, Minna Maijala, Janne Saarikivi, Merja Salo & Juhana Torkki (toim.) *Särmä: suomen kieli ja kirjallisuus*. Keuruu: Otava.
- Happonen, S. (2007). *Vilijonka ikkunassa. Tove Janssonin Muumiteosten kuva, sana ja liike*. Porvoo: WSOY.
- Harju, M-L. (2009). Tove Jansson and the Crossover Continuum. Teoksessa *The Lion and the Unicorn* 362–375. Johns Hopkins University Press.
- Heikkilä-Halttunen, P. (2021) Lasten- ja nuortenkirjallisuus osana kirjallista kenttää ennen ja nyt. Seminaariesitys. Lastenkirjainstituutti: *Lasten- ja nuortenkirjallisuuden maailma*. (13.1.2021.)
- Hirvola, M. (2018). Askelmerkkejä digiajan koulutusratkaisuille. Teoksessa Tommi Hoikkala & Hannu Karhunen & Tomi Kiilakoski & Maria Mäkynen & Pilvi Torsti & Matti Hirvola (toim.) *Koulutuksen digiloikka. Miten onnistumme suomalaisten osaamisen päivittämisessä*. 8–11. Helsinki: Teollisuuden palkansaajat TP ry. Saatavilla osoitteessa <<https://www.tpry.fi/edistys-julkaisusarja/edistys-raportit/koulutuksen-digiloikka.-miten-onnistumme-suomalaisten-osaamisen-paivittamisessa..html>>
- Hjelt, M. (2014). *Lapsuuden sadut ja seikkailut*. Helsinki: Into.
- Huhtala, L. & Juntunen, K. (2004). *Iloarten seutuvilta. Lasten- ja nuortenkirjallisuuden historiaa ja tutkimusta*. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.
- Karasma, K. & Suvilehto, P. (2013). *Ihmejuttuja ja tavattomia tarinoita: lasten- ja nuortenkirjallisuuden maailma*. Helsinki: Avain.
- Kielitoimiston sanakirja. (2020). *Digiloikka*. <<https://www.kielitoimiston-sanakirja.fi/digiloikka>>
- Kielitoimiston sanakirja & Eronen, R. & Moilanen, R. (toim.) (2016). Sanapöimintoja vuodelta 2016. <https://www.kotus.fi/sanakirjat/kielitoimiston_sanakirja/uudet_sanat/vuoden_sanapöiminnot/sanapöimintoja_2016> (16.12.2020)
- Kustannusosakeyhtiö Tammi. (2020). *Ella ja kaverit*. Verkkosivu. <<http://ellakirjat.fi>> 16.12.2020

- Laakso, M. (2014a). *Nonsensesta parodiaan, ironiasta kielipeleihin. Monitasoinen huumori ja kaksoisyleisön puhuttelu Kari Hotakaisen Lastenkirjassa, Ritvassa ja Satukirjassa*. Tampere University Press. Väitöskirja. Saatavilla osoitteessa <<http://tampub.uta.fi/handle/10024/94838>>
- Laakso, M. (2014b). ”Pertules. Kyrppi. Jumittu.” Nykynonsense ja huumori Kari Hotakaisen lastenkirjoissa. Teoksessa Marleena Mustola (toim.) *Lastenkirja. Nyt* 27–45. Helsinki: SKS.
- Laaksonen, K. (2021) Katselukirjoista YA-kirjoihin – lasten- ja nuortenkirjallisuuden lajit ja niiden kehitys. Seminaariesitys. Lastenkirjainstituutti: *Lasten- ja nuortenkirjallisuuden maailma*. (13.1.2021.)
- Lastenkirjainstituutti. (2020). *Historia*. <<https://lastenkirjainstituutti.fi/info/historia>> (13.11.2020)
- Mikkonen, K. (2005). *Kuva ja sana. Kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjallisuudessa, kuvataiteessa ja ikonoteksteissä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Parvela, T. (2005). *Ella aalloilla*. Helsinki: Tammi
- Parvela, T. (2013). *Ella ja kaverit menevät metsään*. Helsinki: Tammi
- Parvela, T. (2016). *Ella ja kaverit salaisessa palveluksessa*. Helsinki: Tammi. ESP
- Parvela, T. (2020a). *Timo Parvela, kirjailija*. Verkkosivu. <<https://timoparvela.fi>> (16.12.2020)
- Parvela, T. (2020b). *Ella-kirjat*. Verkkosivu. <<https://timoparvela.fi/tuotanto/kirjat/ellat/>> (16.12.2020)
- Tieteen termipankki. (2021a). *Kirjallisuudentutkimus: alluusio*. Saatavilla osoitteessa <<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:alluusio>>
- Tieteen termipankki. (2021b). *Kirjallisuudentutkimus: intertekstuaalisuus*. Saatavilla osoitteessa <<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:intertekstuaalisuus>>
- Tyni, S. & Österberg, S. (2007). ”Istukaa pulpetteihinne” – Timo Parvelan Ella-sarja ja sen komiikka. Jyväskylän yliopisto. Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos. Pro gradu. Saatavilla osoitteessa <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-20071132776>>
- Waxman, O. B. (2017) This Is Why Doughnuts Are Associated With Police Officers. Time USA. Haettu 12.1.2021 osoitteesta <<https://time.com/4800386/donuts-doughnuts-police-cops/>>